

Titel: IX.

Citation: "IX.", i *Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind II. Spalte 1477-3968.*
Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/catalog/jura-texts-g02-shoot-d1e157510/facsimile.pdf> (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind II. Spalte 1477-3968

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

om Bidrag til Kirken, saa, hvis Staten har Ret til at forberede, at Ingen maatte undtage sig at yde Bidrag dertil, og at Ingen maatte troede ud af Kirken for peculiar Foretæts Skyld, er det ogsaa naturligt, at de Bidrag, som paa denne Grund fremes, at de gaar til det kirkelege Formaal. Det rent konsekvente vilde være at bestemme, at Dens Bidrag, der ikke selv vil flutte sig til noget i Landet behørende Samfund, foretoges forholdsmaasig paa alle de i Landet behørende Religionsansamlinger, men da dette er aldeles uopstiftet, og da Forholdet i Virkeligheden i hvert Land er saaledes, at den almindelige overveende Del dog vilde tilflyde den almindelige Kirke i Landet, saa troer jeg ikke, der er nogen Grund til at afsvige herfra. Derimod er der Grund til ikke at henlægge saadanne Bidrag til Staten; thi ogsaa ved at henlægge dem dertil vilde den eneste Indvirknings Standpunkt faaene reises de samme Indvendinger, ikke blot med Hensyn til, at han ikke drog nogen Rytte for sig og sine af den Indretning, hvortil Bidragene ydes, men ogsaa med Hensyn til, at han selv ikke anerkjendte Formaalet. Der er sagt, at Ingen er berettiget til at undrage sine Ven fra at faae Undersaetning, men hvis nu Beskaffende ingen Ven havde, saa saaldt dog den Grund, der skulde søges i Barmen, bort; men det er ikke blot det, der kan finde Sted, at Beskaffende ingen Ven har; men ligesaa vel som der gives Borgere, som lige eller tørste, at Religionen er noget dem aldeles Ubeskaffende, og Gudsdytelsen noget Unyttigt, saaledes gives der velovarende Folk, der siger, at Underretning er dem ubesvarende, og de stude helst for deres og Familier Beskaffende at være fri for den hele Plage. Altsaa ogsaa i dette Tilfælde henlægge man Bidraget til et Formaal, som vel Staten maatte anses for behøvet og udringet, men som den Enkelte dog ikke vilde behøve sig. Jeg skal her endnu seie den Bemærkning, at det i den praktiske Udførelse vil vise sig meget lettere at lade disse Bidrag tilflyde den almindelige Kirke, Høstkirken, end at henlægge dem til Staten; thi naar Bidragene til Kirken og til Stolen i det Hele ere afsjænderne, naar Stolerens Indtægt har sine Indtægter, som det har at gjere Regning for og at sørge for at faae indbrøene, og Kirken derimod har sine, saa vil dette Forhold forvires, og der vil meget let opstaae ikke saa ganske ringe Forvillinger, naar i visse enkelte Tilfælde Forholdet kunde forandres — det den enkelte Person kunde gjøre en forandret Erklæring over sin Stilling til Kirken —, og naar i saadanne Tilfælde en Indtægt, som ellers vilde tilflyde Kirken, nu skulde tilflyde Stolen. Jeg troer derfor, at det Forslag, som af Comités Majoritet er opstillet, er simplet.

Re: Jeg skal tillade mig at forholde mig til det Amendement til § 66 b, at naar Dødsensens Forhold skal ordnes ved Lov, det da ogsaa først skal — forudsat, at noget lignende bliver vedtaget ved § 64 om Høstkirken — efterat vedkommende Tredeansamfund ere bievne horte i synodale Møder. Det synes at være den simpelste Billighed, at naar man vil ordne Dødsensens Forhold, man da ogsaa vil spørge den, hvorefter de vilde have dem ordnede, og det saameget mere, som de kun kunne spørges engang; thi anordnet der et almindeligt Kirkenøde, hvori Høstkirken spørges, saa har den vedforuden ogsaa Leilighed til, ved sine Repræsentanter paa Rigsdagen, at faaene yttre sig og svare anden Gang, hvorefter det ikke er sandsynligt, at der paa Rigsdagen vil komme i alt saadanne Røng, som ikke læse til Høstkirken. Paa nærværende Rigsdag har hun et enkelt Møden tilfødsbegivet at henhøre til en dødsensende Riste.

Cultusministeren: Hvad der er yttret af den ærede Rigsdagsmand, der nu sætte sig, erindrede mig om en Bemærkning, som jeg allerede for maatte have båret beret, og som angaar de forskjellige Udtryk, der ere valgte i §§ 64 og 66 b. Der er foreslaaet i den ene Paragraph, at Høstkirkenes Forfatning skal ordnes ved Lov, i den anden, at Forholdet skal ordnes nærmere ved Lov. Efterseer man Motiverne og opfatter man Ordet „Forhold“ i den Betydning, som det er Grund til at opfatte det i efter visse Paragrapher, saa er det temmelig klart, at ved „Forhold“ kun kan tænkes paa ydre Forhold, navnlig Forholdet til Staten, just fordi visse Samfund hidtil have været i Besiddelse af en mere uafhængig Forfatning end den almindelige Kirke i Landet, der var knyttet til Staten. Just derfor er det ved en saadan Lov for deres Beskaffende ikke Spørgsmaal om egentligt at gribe ind i deres Organ-

sation, men kun Spørgsmaal om, hvorefter de skulle stilles til Staten og til de andre Samfund, endens der ved Høstkirken er Spørgsmaal om at gribe meget mere ind i de Former, hvorunder den selv skal leve, visse og flere sine Afgjøender. Der er derfor med Hensyn valgt Udtrykket „Forfatning“; men derfor er det ogsaa just det Grund til den Forskel, der forevigt finder Sted mellem begge Paragrapher, det der i den ene er omstalt en foregaaende Bestemmelse, og i den anden er et Kirkenøde, men der i den anden Paragraph ikke er Tale derom.

Re: Jeg mener, det bliver dog til enhver Tid vanheligt at sige, hvad der skal forandres ved og hvad der skal indføres i et saa elastisk Begreb, som Ordet „Forhold“ altid vil være.

Grundtvig: Der var i den ærede Cultusministeres Tale saameget, der faldt mig fremmed, at jeg, derimod jeg skulde sige min Mening om alt dette, saa vilde jeg seent faae Gude. Men jeg har og her ved ogsaa indfranket mig alene til det, som den ærede Cultusminister, uden dog enten at nævne eller bringe mig, adskilt lødte mig for, nemlig at jeg ikke havde villet erkjende, at Staten eller Regjeringen maatte have samme Ret nu til at indskrive, naar den saaldt Roget ved en Gudsdytelse, som i Læren kunde kaldes fridende med Sædelighed og kristelig Døden, som naar der virkelig foretoges noget Saadant. Men selv om dette vil jeg sige det end dette, at der jo om hvad der kaldes fridende med Sædelighed i et udværet Liv i Hensende til Handlinger er, som vi alle vide, en ganske anden Overensstemmelse, end der enten har været eller nogen sine vil blive om hvad der i en vis Lære kan siges at fridende bievne. Naar Staten forerker disse to Ting, da forerker den adskilt bievne i det Hele sin Beskæftelse, som adskilt er indfranket til det Udsværet, hvor den har Rikter, som den kan anvende, og fremfor Alt vilde da Alt hvad man kaldte haue Associationens, Tale og Skrivetale være i Grunden et Indtæ, saasagt man ikke erkjender, at der er en Grænsel, en fast Grænsel, som man træffes mellem hvad der siges og hvad der gjøres, og naar det spørges, om Staten skal kunne indgribe med vold, med krossende, med berovende Gaand.

Schub: Jeg maa med den ærede Læser, der nu sætte sig, være enig om, at der er en Røngde Betingelse saadanne Idag, som man kunde ønske at modtage, hvorom man af Hensyn til Liden der udtalte det. Der er indværet et Bidrag til Forfatningen af Ordet „Høstkirke“, som jeg troer ikke har brugt udværet, det nemlig en høitæret Rikter udværet, at Staten anerkjender, at der er en Religion — den lutherske — som giver det bedste, stille og ghibariske Grundlag, Høstkirken anerkjender saaledes her for at være det Samme som den gamle Statskirke, den Lære, som Staten erkjender for at være den bedste. Fremdeles maa jeg, med Hensyn til den Overenssætning, hvorpaa Hr. Ministers Ansættelse er stillet, formene, at den er urigtig; den gik nemlig ud paa, at ligesom alle nye Gæver af Religionen i Staten, saaledes skulle ogsaa alle nye direkte Bidrag dertil, men paa samme Maade maatte man ogsaa forberede, at alle skulle yde direkte Bidrag til videnskabelige og kunstneriske Indretninger i Staten, fordi de ogsaa ere Anstalter, som alle nye godt af.

Barfod: Det er kun Par Ord, som ogsaa jeg skal tillade mig i Valøning af en enkelt Utiring. Den ærede Cultusminister sagde, at Staten ikke kunde være i Gr. med Høstkirkenes Vandhelighed, naar den ikke havde Indføds med Læren. Jeg skal blot bemærke, at jeg vilde ønske, at Staten havde villet, at den kunde være med Høstkirkenes Vandhelighed, medens den har høvet et meget strengt og stramt Indføds med „Læren“; men enten har den ikke fundet det, eller den har ikke villet det. Det er jo nemlig almindelig bekjendt, at Staten har tilladt Høstkirkenes Vandhelighed igjennem det, som „Læren“, den hellige Skrift, ligesom kaldes „Gort“, og ikke blot har tilladt dette, men endog tilladt sine egne Prædiker at vandhelige Høstkirken paa samme Maade, og alle alene det, den har jo endog villet tvinge sine egne Prædiker til at hellige Høstkirken af den anden Natur med den kirkelege Indværet. Jeg troer saaledes, at naar det er vist, at Staten har gjort dette, medens det endnu ingenlunde er gødgjort, at den ikke fremdeles vil gjøre det, har den ikke Ret til at lade om, at den ikke kan være med en saadan Vandhelighed